

Asia: VN/25055/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet

Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta ja tavoitteista sekä määriteltäisiin huoltovarmuuden käsite. Huoltovarmuuden määritelmää täsmennettäisiin siten, että se käsittäisi poikkeusolojen ohella normaaliolojen vakavat häiriötilanteet. Lisäksi määritelmä kattaisi väestön toimeentulon ja suojaamisen, maan talouselämän, maanpuolustuksen sekä turvallisuuden kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot, välttämättömien tavaroiden ja palveluiden tuotannon ja saatavuuden sekä kriittisen infrastruktuurin. Väylävirasto pitää määritelmään esitettyjä täsmennyksiä kannatettavina. Erityisesti nimenomainen viittaus kriittiseen infrastruktuuriin olisi perusteltu, sillä kriittinen infrastruktuuri kattaa perusrakenteet, palvelut ja niihin liittyvät toiminnot, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi.

2. 2 § Huoltovarmuudesta vastaavat viranomaiset

-

3. 3 § Huoltovarmuuskeskuksen asema ja toimiala

-

4. 4 § Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

Pykälässä säädettäisiin yksityiskohtaisesti Huoltovarmuuskeskuksen tehtävistä. Väylävirasto katsoo, että tehtävien kokoaminen ehdotettuun lakiin parantaisi sääntelyn ymmärrettävyyttä sekä täyttäisi perustuslain lailla säätämistä koskevat vaatimukset. Väylävirasto pitää erityisen tärkeänä sitä, että Huoltovarmuuskeskuksen tehtävissä on tunnistettu viranomaisyhteistyön merkitys. Esimerkiksi ehdotetun pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin Huoltovarmuuskeskuksen tehtäväksi edistää yhteistyössä muiden viranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaamista. Myös momentin 5 kohdassa on tunnistettu se, että Huoltovarmuuskeskus voi ryhtyä erilaisiin toimenpiteisiin tavaroiden ja palveluiden saatavuuden turvaamiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa esimerkiksi

varmistamalla logististen reittien tai tietoliikenneyhteyksien toimivuuden. Valtion maantie-, rautatie- ja vesiväyläinfrastruktuurin haltijana Väylävirasto katsoo, että toimenpiteillään Huoltovarmuuskeskus osaltaan tukee, edistää ja mahdollistaa huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen väyläinfrastruktuurin toimivuuden turvaamista.

5. 5 § Pääjohtaja ja johtoryhmä

-

6. 6 § Työjärjestys

-

7. 7 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjaus

Pykälässä säädettäisiin Huoltovarmuuskeskuksen yleishallinnollisesta ja toimialaohjauksesta. Väylävirasto pitää perusteltuna sekä yleishallinnollisesta ohjauksesta ja valvonnasta vastaavan työ- ja elinkeinoministeriön että toimialaohjauksesta vastaavien sektoriministeriöiden ohjausroolin vahvistamista. Väylävirasto katsoo, että se osaltaan varmistaisi riittävää ja oikea-aikaista tiedonkulkua eri hallinnonaloilla.

8. 8 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmä

-

9. 9 § Huoltovarmuuden yhteistyöryhmä

-

10. 10 § Huoltovarmuusneuvosto

-

11. 11 § Sektorit, poolit ja toimikunnat

Pykälässä säädettäisiin huoltovarmuuden kannalta kriittisiä toimialoja edustavista sektoreista ja niihin kuuluvista pooleista ja toimikunnista, sekä sektorien, poolien ja toimikuntien tehtävistä viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen huoltovarmuusyhteistyön edistämisessä. Pykälässä edellytettäisiin muun muassa, että sektoreissa, pooleissa ja toimikunnissa tulee olla vähintään yksi edustaja ministeriöstä tai sen hallinnonalalta, jonka hallinnonalaan kyseisen sektorin, poolin tai toimikunnan toiminta liittyy. Väylävirasto katsoo ehdotuksen olevan perusteltu ja että se vahvistaisi sektoriministeriöiden ja niiden hallinnonalojen osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia huoltovarmuusorganisaation toimintaan.

12. 12 § Valtion varmuusvarastointi

-

13. 13 § Valtion varmuusvarastoja koskeva päätöksenteko

-

14. 14 § Varmuusvarastoituja lääkkeitä, lääkinnällisiä laitteita, henkilösuojaimia ja muita terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita koskeva päätöksenteko

-

15. 15 § Tuotantovarausten ja suorituskyykyvarausten hankinta

-

16. 16 § Huoltovarmuusrahasto ja huoltovarmuusmaksu

-

17. 17 § Huoltovarmuusrahaston hallinto

-

18. 18 § Kirjanpito, tilintarkastus ja tilinpäätös

-

19. 19 § Lainanottovaltuus

-

20. 20 § Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

-

21. 21 § Muissa laeissa säädettyt tuet ja korvaukset

-

22. 22 § Omaisuuden siirtyminen

-

23. 23 § Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Pykälässä säädettäisiin huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeuksista. Pykälän mukaan Huoltovarmuuskeskuksella olisi oikeus pyynnöstä saada viranomaisilta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka olisivat välttämättömiä ehdotetun lain 4 §:n 1 momentin 3–5 ja 8 kohdissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Pykälän perusteluissa on tunnistettu Huoltovarmuuskeskuksen yhteistyö mm. Väyläviraston kanssa siltä osin, kun kyse on huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen infrastruktuurin toimivuuden varmistamisen edistämisestä (ehdotetun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohta). Perusteluissa on myös eritelty kriittiseen infrastruktuuriin liittyviä tietoja, joita Huoltovarmuuskeskukselle ehdotettu tiedonsaantioikeus voisi muun muassa koskea. Väylävirasto pitää ehdotusta perusteltuna, jotta voidaan käytännössä mahdollistaa Huoltovarmuuskeskuksen ja eri viranomaistahojen välinen yhteistyö ja siihen liittyvä tiedonvaihto.

-

24. 24 § Tietojenantovelvollisuus

-

25. 25 § Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen

Pykälässä säädettäisiin Huoltovarmuuskeskuksen oikeudesta salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ehdotetun lain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tilannekuva viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille sekä sektori-, pooli- ja toimikuntatoiminnassa mukana oleville elinkeinoelämän yrityksille ja järjestöille. Väylävirasto pitää ehdotusta kannatettavana. Väylävirasto kuitenkin katsoo, että Huoltovarmuuskeskuksen oikeuden luovuttaa tietoja tulisi koskea myös ehdotetun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja, huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaamista koskevia tietoja. Ehdotetussa 23 §:ssä annettaisiin Huoltovarmuuskeskukselle oikeus pyynnöstä saada tällaisia tietoja viranomaisilta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä sekä tunnistetaan Huoltovarmuuskeskuksen yhteistyö mm. Väyläviraston kanssa (ks. huomiot 23 §:ään). Huoltovarmuuden kannalta välttämättömän kriittisen infrastruktuurin toimivuuden turvaamisen edistämiseksi olisi olennaista, että Huoltovarmuuskeskuksella olisi myös oikeus luovuttaa tällaisia tietoja Väylävirastolle ja muille viranomaisille, joiden kanssa se tekee tähän tehtäväänsä liittyvää yhteistyötä silloin, kun tiedot olisivat välttämättömiä näiden viranomaisten tehtävien hoitamiseksi.

26. 26 § Virka-apu

-

27. 27 § Uhkasakko

-

28. 28 § Huoltovarmuusrikkomus

-

29. 10. luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

30. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

-

Kuistio Laura

Särkkä Ella
Väylävirasto